

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO
Z MESEČNO PRILOGO „NAŠ DOM“

Uredništvo in upravnništvo: Maribor, Koroška c. 5.
Telefon 2113

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—, polletno
Din 16.—, četrtletno Din 9.—, ino-
zemstvo Din 64.—
Poštno-čekovni rač. 10.603

Cene inseratom: cela stran
Din 2000.—, pol strani Din 1000.—,
četrt strani Din 500.—, 1/8 strani
Din 250.—, 1/16 strani Din 125.—,
Mali oglasi vsaka beseda Din 1.20.

Katolicizem v Nemčiji.

Hitlerizem stoji na stališču: »Država vse! Jaz pa sem država.« Nekdaj je francoski kralj Ludvik XIV. s ponosom izjavil: »Država sem jaz!« Danes je to geslo povzel italijanski in nemški fašizem. Iz tega osnovnega načela sledi, da mora biti državi podrejeno ter ji kot sredstvo služiti vse: posameznik in združba, tudi vera in cerkev. Hitler je to svoje osnovno načelo izvedel dejansko in dosledno napram protestantizmu v Nemčiji. Vsilil je nemškemu protestantizmu, ki je bil razdeljen v avtonomne deželne cerkve in razcepljen v okoli 43 verskih ločin, vsedrjavno ustavo. Oživitvorjenje te ustave bi naj oskrbela zveza »Nemških kristjanov«, ki je povse prešinjena s hitlerjevskim duhom. Pri cerkvenih volitvah, ki so se v nedeljo, 23. julija, vršile po vsej Nemčiji na podlagi nove vsedrjavne cerkvene ustave, so s pomočjo sedanje vlade z absolutno večino zmagali hitlerjevski »Nemški kristjani«.

Protestantizmu ukaz, s katolicizmom pogodba.

Kar je Hitler izvedel napram protestantizmu, tega ni izvedel napram katolicizmu, ker ni mogel. V programu hitlerizma je sicer enotna nemška vera in cerkev. Hitlerjansko geslo je: »Ena rasa — ena vera.« To geslo zahteva samožrtvovanje ali pa uničenje katolicizma. Samožrtvovanje katolicizma je izključeno, ker se nemški katolici čani svoji veri ne bodo nikdar prostovoljno odpovedali nobeni državi ali vladni na ljubo. Uničenje nemškega katolicizma? Bismarck, železni nemški kancler, se je po zmagi Nemčije nad Francijo leta 1871 lotil te naloge, pa je popolnoma propadel. Nemški katolicizem je iz takozvanega »kulturnega boja«, ki ga je Bismarckova Nemčija vodila proti katoliški Cerkvi, izšel zmagovit, premlajen in okrepljen. Zgodovina je Hitlerja poučila, da ni sledil Bismarckovim stopinjam. Rajši se je obrnil v Rim ter stopil v zvezo z vrhovnim poglavarjem katoliške Cerkve, rimskim papežem, da sklene z njim pogodbo ali, kakor pravimo z latinsko besedo: konkordat.

Katoliški Cerkev svoboda obstoja, uprave in dela.

V četrtek, 20. julija, je bil ta konkordat v Rimu podpisan. Za katoliško Cerkev ga je podpisal papežev državni tajnik kardinal Pacelli, za Nemčijo pa podkancler Papen. V tej pogodbi priznava nemška država katoliški Cerkev

popolno svobodo in pravico, da v okviru veljavnih zakonov sama svoje lastne zadeve svobodno urejuje in upravlja ter da v okviru svoje pristojnosti izdaja zakone in naredbe, ki imajo obvezno moč za njene člane. Konkordati, sklenjeni z Bavarsko, Prusijo in Badensko, ostanejo neokrnjeni v veljavi. Sv. Stolica vživa v občevarstvu s škofi, z duhovništvom in ostalimi člani katoliške Cerkve v Nemčiji neomejeno svobodo. Isto tudi velja za škofove in škofijske oblasti z ozirom na njihovo občevarje z verniki. Navodila, naredbe, pastirska pisma se smejo objavljati brez vsake omejitve in ovire na način, ki je bil dosedaj v veljavi. Dušno pastirstvo uživa popolno svobodo, istotako je zajamčena svoboda cerkvene uprave. Sv. Cerkev je načelno svobodna pri oddajanju vseh cerkvenih oblasti in služb brez kakršnegakoli sodelovanja državnih ali občinskih oblasti, v kolikor dosedanji konkordati niso drugače določili za dotične dežele. Papeževa bula (naredba) o imenovanju nadškofov in škofov se sme izstaviti še le, ko je bilo ime predloženega kandidata sporočeno državnemu namestniku dotične dežele in ko se je ugotovilo, da ne obstojajo nobeni dvomi splošno-političnega značaja o pravilnosti njegovega imenovanja. Državni namestnik mora dati odgovor tekom 20 dni.

Redovništvo, cerkveno imetje, katoliška vzgoja mladine.

Konkordat priznava svobodo redovništvu, njegovemu naseljevanju in delovanju. Cerkev se bo potrudila, da se bo v bodoče preprečilo, da bi redovniške naselbine v Nemčiji spadale pod nadzorno oblast provincijalov, ki imajo svoj sedež izven nemške države. — Nemška država zajamčuje svobodo cerkvenega imetja. Katoliški verouk je po vseh osnovnih, strokovnih, srednjih in višjih šolah reden predmet in se bo podeljeval izključno v soglasju z načeli katoliške Cerkve. Verouk bo vzgajal učence k pravilnemu pojmovanju domovinskih, državljanskih in socialnih dolžnosti v duhu krščanskih verskih resnic in krščanskega moralnega zakona. Vse dosedanje zasebne verske šole ostanejo neokrnjene. Država zajamčuje svobodo ne samo obstoječih verskih šol, ampak svobodo ustanavljanja novih brez vsake ovire. Zanimiva je določba o narodnih manjšinah (člen 29), ki pravi: »Narodne manjšine, ki prebivajo v nemški državi, bodo v pogledu uporabe

maternega jezika pri bogoslužju, kršč. nauku in cerkvenih organizacijah uživale iste pravice, kot jih uživajo nemške narodne manjšine v državi, h kateri v jezikovnem pogledu narodne manjšine spadajo.«

Svoboda katoliški akcij, začasna ukinitve politične akcije.

Svobodno udejstvovanje katolicizma je od države zajamčeno v onih katoliških društvih, ki zasledujejo izključno verske, kulturne (prosvetne) in dobrodelne namene in ki so podrejena cerkvenim oblastem. Tista katoliška društva, ki poleg navedenih zasledujejo še druge namene, kakor recimo socialne ali stanovske, bodo uživale državno zaščito, če nudijo jasno, da bodo sodelovale izven vsake politične strankarske skupine. O političnem delu določa člen 32 naslednje: »Z ozirom na posebne razmere v Nemčiji in z ozirom tudi na v tem konkordatu zapisana jamstva od strani nemške države, da se bodo spoštovale pravice in svoboščine katoliške Cerkve v nemški državi, bo sveta Stolica izdala posebne odredbe, s katerimi bo odslej onemogočena pripadnost in sodelovanje duhovnikov in redovnikov pri političnih strankah.« Hitlerjevska Nemčija torej zajamčuje katoličanom svobodo takozvane Katoliške akcije, odreka pa jim svobodo političnega udejstvovanja.

Ako pomislimo, da so v Nemčiji zatrte vse politične stranke s katoliškim centrom vred ter je dovoljena edinole narodno-socialistična stranka, je navedena določba v konkordatu samo potrditev dejanskega političnega stanja v Nemčiji. Katoliška Cerkev je to stanje vzela na znanje, ker se ne vtika v notranje oblikovanje političnega in državnega življenja. S tem sv. Stolica ni izdala nobene splošne določbe za katoličane drugih držav, marveč je z ozirom na posebne razmere, ki sedaj vladajo v Nemčiji, pristala na dejansko stanje. Slabo prikrita radost liberalnega in socialističnega časopisja tudi v naši državi, kakor da bi sv. Stolica sama pomagala tistim, ki zvonijo smrtni zvonček katoliškim strankam, je popolnoma izgrešana. V konkordatu z Nemčijo je izrecno poudarjeno, da Cerkev le tako dolgo more trpeti neudejstvovanje katoličanov v političnem oziru, dokler bo država resnično dajala v konkordatu zapisana jamstva, da bo spoštovala pravice in svoboščine katoliške Cerkve. Ako pa se to ne bo zgodilo in kjer se to ne dogaja, je politično udejstvovanje katoličanov in duhovnikov ne samo dovoljeno, marveč vprav potrebno.